

Klasik Dönem Türkçe Manzum Hadis Edebiyatı Üzerine Yapılan Çalışmalar Kaynakçası

Öz: Hz. Peygamber'in hadislerini tercüme yahut şerh etme usulüne dayanan manzum eserlerin yekûnunu oluşturduğu bir alan olan manzum hadis edebiyatı, divan şiirinin icra edildiği hemen her dönem ve coğrafyada ürün vermiş çok zengin telifata sahip bir sahadır. Henüz Osmanlı döneminde bu telifatla alakalı ilmi tahkikler başlamış olup 1950'lerden itibaren alanın mahiyeti ve kapsamı ile ilgili çalışmalar neticesinde yoğun bir metin neşri mesaisi başlamıştır. Bu mesai özellikle son yıllarda oldukça artmış, tahlil ve tetkik odaklı çalışmalarla birlikte klasik dönem Türkçe manzum hadis edebiyatı ile ilgili çok zengin bir ilmi külliyat ortaya çıkmıştır. 1950'li yılların başlarında yaptığı çalışmalarla alanın kronolojik ve bibliyografik sınırlarını tespit eden Abdülkadir Karahan sahanın öne çıkan ismi durumundadır. 1990'lı yıllarda Ahmet Sevgi, son dönemde ise Âdem Ceyhan neşrettikleri metinlerle dikkat çeken ilim adamları olmuşlardır. Çalışmamızda divan şairlerinin söz konusu alanda vermiş oldukları eserler üzerine yapılmış ilmi çalışmalarını bir arada görebilmek ve böylece bu vadiye kalem oynatmayı düşünen araştırmacılara fayda sağlayabilmek amacıyla bir kaynakça denemesinde bulunulmuştur. Bilhassa son beş yılda alanla ilgili yapılan çalışmalarda gözlemlenen artış böyle bir kaynakça hazırlama gereğini de ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Manzum Hadis, Kırk Hadis, Yüz Hadis, Bibliyografya.

A Bibliography of Studies on Classical Period Turkish Verse Hadith Literature

Abstract: Verse hadith literature, which is a field consisting of verse works based on the method of translating or commenting on the hadiths of the Prophet, is a field with very rich writing works that has produced products in almost every period and geography where divan poetry was performed. Scientific investigations related to these writings began during the Ottoman period, and as of the 1950s, an intensive text publication effort began as a result of studies on the nature and scope of the field. This effort has increased considerably in recent years, and a very rich scientific corpus has emerged regarding classical Turkish verse hadith literature with studies focused on analysis and research. Abdülkadir Karahan, who determined the chronological and bibliographic boundaries of the field with his studies in the early 1950s, is a prominent name in the field. Ahmet Sevgi in the 1990s and Adem Ceyhan in the recent period have become notable scholars with the texts they have published. In our study, a bibliography attempt was made in order to see together the scientific studies on the works of the divan poets in the field in question and thus to be useful to researchers who are thinking of writing in this field. The increase observed in the studies on the field, especially in the last five years, has also revealed the need to prepare such a bibliography.

Keywords: Classical Turkish Literature, Verse Hadith, Forty Hadith, One Hundred Hadith, Bibliography.

TÜRKLÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI
JOURNAL OF TURKOLOGY RESEARCH
58. SAYI / VOLUME
2025-GÜZ / AUTUMN

Sorumlu Yazar Corresponding Author

Dr. Öğr. Üyesi
Yağız YALÇINKAYA

İstanbul Kültür Üni.
Fen-Edebiyat Fak.
Türk Dili ve Edebiyatı Böl.
y.yalcinkaya@iku.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-9674-0606>

<https://ror.org/05jvrwv37>

Gönderim Tarihi

Received
28.02.2025

Kabul Tarihi

Accepted
07.07.2025

Yayın Tarihi

Published
01.12.2025

Atıf

Citation
Yalçinkaya, Yağız. "Klasik Dönem Türkçe Manzum Hadis Edebiyatı Üzerine Yapılan Çalışmalar Kaynakçası." *Türklük Bilimi Araştırmaları*, no. 58, 2025, ss. 147-170.

<https://doi.org/10.17133/tubar.1649000>

MAKALE BİLGİLERİ / INFORMATION	
Klasik Dönem Türkçe Manzum Hadis Edebiyatı Üzerine Yapılan Çalışmalar Kaynakçası <i>A Bibliography of Studies on Classical Period Turkish Verse Hadith Literature</i>	
Makale Türü <i>Type of Article</i>	Araştırma Makalesi <i>Research Article</i>
Yazarların Katkı Düzeyi <i>Contribution Level of Authors</i>	Birinci Yazar / <i>First Author</i> : %100
Etik Kurul Onayı <i>Ethics Committee Approval</i>	Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur. <i>The study does not require ethics committee approval.</i>
Finansal Destek <i>Financial Support</i>	Çalışmada finansal destek alınmamıştır. <i>The study received no financial support.</i>
Çıkar Çatışması <i>Conflict of Interest</i>	Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır. <i>There are no potential conflicts of interest in the study.</i>
Yapay Zekâ Kullanımı <i>Use of Generative AI</i>	Çalışmada yapay zekâ kullanılmamıştır. <i>Artificial intelligence was not used in the study.</i>
Değerlendirme <i>Review</i>	İki dış hakem, çift taraflı kör hakemlik. <i>Two external referees, double blind.</i>
Benzerlik Taraması <i>Similarity Screening</i>	Dergipark, intihal.net üzerinden yapılmıştır. <i>The screening was done through Dergipark, intihal.net.</i>
Etik Beyan <i>Ethical Statement</i>	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. <i>It is declared that scientific and ethical principles were complied with during the preparation of this study and that all the studies are mentioned in the bibliography.</i>
Etik İhlal Bildirimi <i>Ethical Violation Report</i>	turklukbilimi@gmail.com
Telif Hakkı ve Lisans <i>Copyright and License</i>	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. <i>The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 license.</i>

Giriş: Klasik Dönem Türkçe Manzum Hadis Edebiyatı

Başlangıcından itibaren dinî-tasavvufî kaynaklardan beslenerek mazmun ve mecazlarla örülü, kendine has bir anlam dünyası geliştiren divan şiirinin bu kaynaklarla ilişkisi yalnızca onlardan istifade etme düzeyinde kalmamıştır. Mitoloji, sosyal hayat, astronomi, musiki gibi daha birçok alandan faydalanan divan şiirinde zamanla bizzat din ve tasavvuf hususlarını esas alan edebî türler inkişaf etmiştir. Türk şiirinin klasik dönemini şamil divan şiiri oldukça geniş olan tür yelpazesini dinî ve tasavvufî karakter taşıyan edebî tarzlar ile zenginleştirmiştir. “Tevhid, tahmid, münacat, naat, mevlid, miraciye, ramazaniye, menakıbname, gazavatname” gibi belli başlılarını sıralayabileceğimiz bu türler¹ arasında Hz. Peygamber’in hadislerini tercüme yahut şerh etme esasına dayanan eserler de sayılabilmektedir. Kırk, yüz, bin gibi belirli sayı ve muayyen konularda derlenmiş hadislerin konu edildiği bu tarza divan şairleri hayli teveccüh etmiştir. Ortaya konan eserler bir hadis edebiyatından bahsetmemizi sağlayacak yekûn tutmaktadır.

İslam dininin Kur’ân-ı Kerîm’den sonra ikinci kaynağı durumundaki hadisler ilim dalı olarak ele alınmakla birlikte birçoğu medrese tahsili görmüş olan divan şairleri elinde bir edebî türe de öncülük etmiştir. Kırk, yüz ve bin adetlerince derlenen hadislerin manzum tercüme ve şerhleri bu sayılarla anılan edebî türlerin doğmasına vesile olmuştur. Divan şairleri bu türlere yoğun ilgi göstermiş, bugün dahi kütüphanelerde yüzlerce nüshası bulunan bir külliyyat oluşmuş ve böylece bir manzum hadis edebiyatı ortaya çıkmıştır.

Sözü edilen külliyyatın büyük çoğunluğunu kırk hadis türü eserler meydana getirmektedir. Şairlerin kırk hadis türüne ilgi göstermeleri “men hafıza” başlangıç kelimeleriyle anılan Hz. Peygamber’in “Ümmetim için din emirlerine dair kırk hadis hıfzedeni Allahu Teâlâ fakihler ve âlimler zümresinde ba’s eder” mealindeki (Karahana, *İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadis* 5) hadis ile alakalıdır. Hz. Peygamber’in bu müjdesine nail olmak isteyen sayısız ilim adamı, münşi, şair, sanatkâr kendi zanaatlarınca kırk hadis derleme ameliyesine girişmişlerdir. “Manzum kırk hadislerin Osmanlı coğrafyasına girmesinin öncüsü kabul edilen Abdurrahman Câmî’ye ait Farsça çihil hadis tercümesinin mensur mukaddimesinde “men hafıza” rivâyeti zikredilmiştir.” (Yüceer, *Hadis İlmi Açısından ‘Men Hafıza’ Rivâyeti...* 961) Çalışmamız özelinde bakacak olursak on beşinci asırda Ali Şir Nevâyî (ö. 1501); on altıncı asırda Usûlî (ö. 1538-39), Fuzûlî (ö. 1556), Nev’î (ö. 1599); on yedinci asırda Hakanî (ö. 1606), Rusûhî (ö. 1631), Nâbî (ö. 1712), on sekizinci asırda Vahdetî (ö. 1723), Osman-zâde Tâ’ib (ö. 1724), Münîf (ö. 1743-44) ve on dokuzuncu asırda Kös-tendilli Şeyhî (ö. 1817) bu vadide eser veren onlarca şairden sadece bazılarıdır. Bu örneklerde de görüldüğü gibi Türk edebiyatının birinci sınıf sanatkârları bu türe alaka göstermiş ve böylece alana ilginin artmasına vesile olmuşlardır (Demir 221).

¹ Dinî içerikli edebî türler hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Çelebioğlu.

Kırk hadisler bu külliyyatın çoğunluğunu oluştursa da bunların yanında yüz hadisler de önemli yer tutmaktadır. Bazı şairlerin daha fazla sevap kazanmak niyetiyle kırk hadise kırk daha ilave edip daha sonra sekseni de yüze tamamlaması yüz hadis türünü hazırlayan sebepler arasında gösterilebilir. Hatiboğlu (ö. 1434-5'ten sonra), Latîfî (ö. 1582), Kütahyalı Muhammed Visâlî (ö. 1647), İsmail Belîğ (ö. 1729) yüz hadis türünde eser veren şairler arasında sayılabilir (Öztoprak, *Klasik Türk Edebiyatında Yüz Hadisleri Hazırlayan Sebepler...* 288-306).²

Manzum hadis edebiyatı eserleri “alfabetik veya konulu, şerhli veya şerhsiz, kaynaklı veya kaynaksız, isnâdlı veya isnâdsız... bir soru/bir talep üzerine veya müellifin kendi arzusuyla yazılanlar olmak üzere birçok şekilde hazırlanmıştır.” (Yıldız 412) Umumi bir bakışla şairlerin Câmî'nin usulüne muvafık olacak şekilde her bir hadisi bir kıta ile ele aldığı ve “*feilâtün mefâilün feilün*” yahut “*fâilâtün fâilâtün fâilün*” kalıplarını tercih ettiği söylenebilir (Karahana, *İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadîs* 22).³

1. Klasik Dönem Türkçe Manzum Hadis Edebiyatı Üzerine Yapılan Çalışmalar

Divan şiirinin icra edildiği hemen her dönem ve coğrafyada ürün vermiş olan manzum hadis edebiyatı ilmî çalışmalara ilk defa Necib Asım'ın bir makalesi ile konu olmuştur. Necib Asım, *Milli Tettebbular Mecmuası*'nda “Hadis-i Erbain Tercemeleri” başlığı ile yayınlanan söz konusu makalesinde bir paragraflık kısa bir girişten sonra Câmî (ö. 1492), Nevâyî (ö. 1501), Nâbî ve Münîf'in eserlerinin neşrini gerçekleştirmiştir (143-165). Bu, konu ile ilgili verilen ilk örnek olmanın yanı sıra Osmanlı döneminde ve sahasında yapılan tek çalışma olarak da önem arz etmektedir. Yine Osmanlı döneminde ancak Osmanlı sahası dışında, Paris'te Julius Nemeth tarafından yayınlanan bir makale sahanın ilklerinden olması dolayısıyla mühimdir. Nemeth'in 1919 senesinde *Le Monde Oriental*'de neşrettiği makalenin başlığı “Das Ferah-nâmeh des İbn Hatîb” şeklindedir ve anlaşılabacağı üzere Hatiboğlu'nun yüz hadis türündeki *Ferahnâme* isimli eserini konu edinmektedir (145-184). Cumhuriyet dönemine geldiğimizde ise manzum hadis edebiyatını ilmî sahada ele alan ilk ismin Mehmed Fuad Köprülü olduğunu görmekteyiz. Köprülü de Nemeth gibi *Ferahnâme*'yi konu alan bir çalışma kaleme almış ve bu çalışma “Kitabiyat

² Kırk ve yüz sayıları dışında üç yüz, bin, bin bir gibi muayyen sayılarda da hadis derlemeleri mevcuttur. Konu hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Cihan.

³ Buradaki asıl amacımız söz konusu saha üzerine bir kaynakça denemesi olduğu için çalışmamızı desteklemek için alanla ilgili genel bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır. Klasik dönem Türkçe manzum hadis edebiyatı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Karahan, *Hadis-i Erbain Nev'inin Doğuşu ve Amilleri*; Karahan, *Tercüme Edebiyatından Numuneler Üzerinde Çalışmalar: Cami'nin Erba'in'i ve Türkçe Tercümeleri*; Karahan, *İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadîs*; Öztoprak, *Klasik Türk Edebiyatında Manzûm Yüz Hadisler*; Yıldırım; Söylemez; Yüceer, *Osmanlı Manzum Hadis Edebiyatı*.

Tenkid ve Tahlilleri: İbn Hatib: Ferah-name” başlığı ile 1928 senesinde *Türkiyat Mecmuası*’nda yayınlanmıştır (489-496).

Manzum hadis edebiyatına, bu sahada verilmiş olan eserlerin kahir ekseriyetini teşkil eden kırk hadisler üzerinden yaklaşıp alanın kronolojik ve bibliyografik tetkik ve tenkidini gerçekleştirerek sınırlarını çizen ilk çalışmalarda karşımıza Abdülkadir Karahan ismi çıkmaktadır. Karahan’ın bu alanda verdiği ilk ürünler 1948 senesinde *Selamet Mecmuası*’nın altı sayısında tefrika hâlinde yayınlanan Fuzûlî’nin kırk hadisine dair neşirlerdir. Sahanın ilmî temellerini attığı çalışmalarını ise 1952-1954 seneleri arasında gerçekleştirmiştir. 1952 yılında *Türk Edebiyatının Kırk Hadis Toplama, Tercüme ve Şerhleri* başlıklı çalışmasını doçentlik tezi olarak sunmuş, 1954 senesinde ise bu eser İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları arasında kisve-i taba bürünmüştür. 1991 senesinde Diyanet İşleri Başkanlığı eserin genişletilmiş baskısını neşretmiştir. Bu çalışmasında Karahan kırk hadis türünün köken ve özelliklerinin tespitini gerçekleştirdikten sonra tür üzerine şekil ve muhteva odaklı bir tasnif denemesi gerçekleştirmiştir. Daha sonra Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında bu türde verilen eserleri kronolojik olarak ele alıp örnek metinler eşliğinde tetkik ve tahlil etmiştir (*İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadis IX-XVI*). Böylece kırk hadis türünün mahiyeti ve bibliyografyası kapsamlı bir şekilde ortaya çıkmıştır. Karahan’ın bu çalışması hâlen alanla ilgili ilk başvuru eserler arasındadır.

Abdülkadir Karahan, sözü edilen çalışmalarının zeminini 1952 senesinde Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi’nin ilk sayısında yayınladığı *Hadis-i Erbain Nev’inin Doğuşu ve Amilleri* başlıklı makalesinde oluşturmuştur. Karahan bu çalışmasında türün ortaya çıkışını eserlerin yazılış sebepleri üzerinden tahkik etmiştir. (76-82). Aynı sene Molla Câmî’nin eseri ve Türk edebiyatındaki tercümeleri üzerine kaleme aldığı makaleyle de (*Tercüme Edebiyatından Numuneler Üzerinde Çalışmalar... 345-371*) bu türde verilmiş eserlerin tespit ve tanıtımı doğrultusunda önemli bir atılım sağlamıştır. Bu çalışma yine aynı sene kitap hâlinde yayınlanmıştır. 1953 senesinde ise Hakanî ve İsmail Rusûhî’nin kırk hadislerini birer makale ile neşreden Karahan, aynı yıl yayınlamış olduğu *Tercüme Edebiyatından Numuneler Üzerinde Çalışmalar: 2 - Türk Edebiyatında Arapçadan Nakledilmiş Kırk Hadis Tercüme ve Şerhleri* başlıklı makalesi ile hadis edebiyatı literatürüne katkılarını sürdürmüştür.

Türün mahiyeti, kronolojisi ve bibliyografisini tespit ederek sahanın sınırlarını belirleyen Karahan’ın çalışmalarından sonra hadis edebiyatıyla ilgili ilmî tahkikler aynı hızda devam etmemiştir. 1970 ve 80’li yıllarda az da olsa bazı metin neşri çalışmaları ortaya konmuştur. Ancak 90’lı yıllardan itibaren akademik kadroların genişlemesi ve kütüphanelere erişimin nispeten kolaylaşması ile birlikte bilhassa metin neşri vadisinde çalışmaların epey arttığı görülmür. Bu yıllarda özellikle Ahmet Sevgi’nin kitap ve makale formatında gerçekleştirdiği neşirler dikkat çekmektedir. Hassaten son beş senede manzum

hadis edebiyatı üzerine yapılan yayınlarda önemli bir ivme göze çarpmaktadır. Saha ile ilgili yüze yakın yayın 2020 sonrası ortaya konmuştur.

Son dönem manzum hadis edebiyatı çalışmalarının öne çıkan ismi ise Âdem Ceyhan'dır. Ceyhan bu alana yirmi üç eseri ile katkı sağlamıştır. Bunların on dördü *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*'nde madde olarak yayınlanmıştır. Geriye kalan bir kitap, bir bildiri ve yedi makale ise metin neşri türünde çalışmalardır.

Manzum hadis edebiyatı üzerine ortaya konan ilmî eserlerin yekûnuna baktığımızda bu ürünlerin büyük çoğunluğunu metin neşri çalışmalarının oluşturduğunu görmekteyiz. Bunun yanında sahayı bütüncül bir biçimde ele alanlar (bk. Yıldırım; Yüceer, *Hadis İlmi Açısından Osmanlı Manzum Hadis Edebiyatında Yer Alan Rivâyetler*; Yüceer, *Osmanlı Manzum Hadis Edebiyatı* gibi) ve eserlere müstakil olarak yaklaşıp tetkik ve tahlil yoluna gidenler de vardır (bk. Korkmaz; Özdemir gibi). Aynı zamanda dil (bk. Metin) ve eğitim bilimi (bk. Erdem ve Er) alanlarında yapılan çalışmalar mevcuttur.

2. Klasik Dönem Türkçe Manzum Hadis Edebiyatı Üzerine Yapılan Çalışmalar Kaynakçası

Klasik dönem Türkçe manzum hadis edebiyatı üzerine yapılan ilmî çalışmalar tespit edebildiğimiz kadarıyla kitap, kitapta bölüm, makale, tez, ansiklopedi/sözlük maddesi ve bildiri formatlarında yayınlanmıştır. Hazırlamış olduğumuz kaynakçada eserler bu başlıklar altında, yazarların soyadlarına göre alfabetik şekilde düzenlenmiştir. Böylece aranılan künyelere daha kolay ulaşılması ve aynı yazara ait eserlerin bir arada bulunması amaçlanmıştır. Aynı yazara ait eserler basım tarihi esas alınarak sıralanmıştır. Bu da aynı ise eser isimleri özelinde alfabetik sıra gözetilmiştir. Künyeler TÜBAR'ın yazım kurallarına uyularak tanzim edilmiştir. Yalnızca kitap ve kitap bölümü künyelerine, gereğine binaen “basım yeri” bilgisi eklenmiştir. Manzum hadis edebiyatı alanında eser vermiş şairler üzerine yapılan çalışmalar, şüphesiz şairlerin söz konusu eserlerine dair bilgileri de ihtiva etmektedir. Ancak kaynakçanın sınırlarını aşacağı için bunlara yer verilmemiş, yalnız saha ve eserler üzerine yapılanlar alınmıştır. Sadece *Başlangıcından Günümüze Kadar Büyük Klasikleri Tarih Antoloji Ansiklopedi* isimli eserde şair maddelerinin içinde hususi başlıklar ile verilmiş örnek metinler, yazma veya matbu nüshalardan yapılan neşir mahiyetinde olup bunların dil içi çevirileri de gerçekleştirildiği için kaynakçaya dâhil edilmiştir:

2.1. Kitap

1. Aksoy, Hasan. *Mustafa Âli'nin Manzum Kırk Hadis Tercümeleri (inceleme- metin)*. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1991.
2. Berbercan, Mehmet Turgut. *Mir Ali Şir Nevâyî Çihil Hadis (Erbain) (Metin- Aktarma-Dil Özellikleri-Dizin-Tıpkıbasım)*. Hâkim Yayınları, Ankara, 2014.
3. Bektaş, Ekrem. *Nâbi Şerh-i Çihl Hadis-i Nebi -Kırk Hadis Tercümesi-*. Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı Yayınları, Şanlıurfa, 1990.
4. Ceyhan, Âdem. *Aksaraylı Dânişî Şâban Efendi, Kırk Hadis ve Hz. Ali Sözleri Tercümesi (Hadîs-i Erbain, Nesrî 'l-leâlî ve Sad-Kelime-i Ali Çevirileri)*. Aksaray Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Kültür Yayınları, Aksaray, 2023.
5. Çakır, Mustafa Sefa. *Taşköprizade Kemaleddin Mehmed Şerh-i Ehadîs-i Erbain Tercümesi*. Dün Bugün Yarın Yayınları, İstanbul, 2019.
6. Çelik, Ali. *Manzum Hadis Tercümeleri ve Latifi'nin Subhatu'l Uşşak'ı*. Tablet Yayınları, Konya, 2006.
7. Çıpan, Mustafa ve Ahmet Efe. *Şehri İbrahim - Koyunoğlu Müzesinde Kırk Hadis Mecmuası*. Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Konya, 2003.
8. Dikici, Recep. *Ahterî ve Manzum Kırk Hadîs Tercümesi*. Ravza Yayınları, İstanbul, 2012.
9. Gülsevin, Gürer. *Usûlî'nin 120 Hadîs Tercümesi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, Afyonkarahisar, 1995.
10. Karahan, Abdülkadir. *Cami'nin Erbain'i ve Türkçe Tercümeleri*. Osman Yalçın Matbaası, İstanbul, 1952.
11. Karahan, Abdülkadir. *İslam-Türk Edebiyatında Kırk Hadîs: Toplama, Tercüme ve Şerhleri*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları. İbrahim Horoz Basımevi, İstanbul, 1954.
12. Karahan, Abdülkadir. *İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadîs*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1991.
13. Kayaokay, İlyas. *Kadri'nin Manzum 101 Hadis Tercümesi (İnceleme - Edisyon Kritik, Dil İçeri Çeviri, Tıpkıbasım)*. Dün Bugün Yarın Yayınları, İstanbul, 2023.
14. Kılıç, Müzahir. *Hakani Mehmed Bey Hadis-i Erbain*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2020. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/73493,hakani-miftah-i-futuhatpdf.pdf?0>. erişim tarihi: 04.08.2024.
15. Korkmaz, Seyfullah. *Şâir Nâbi'nin Manzum Kırk Hadîs Tercümesi*. Sefine Yayınları, İstanbul, 2001.
16. Kıyçak, Özgür. *Sıhhat-âbâd: Osman-zâde Tâ'ib Ahmed, Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Sıhhat-âbâd Adlı Kırk Hadîs Şerhi*. Kesit Yayınları, İstanbul, 2018.
17. Kürkçüoğlu, Kemal Edip. *Fuzûlî Kırk Hadis Tercemesi*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1951.

18. Kürkçüoğlu, Kemal Edip. *Fuzûlî Molla Câmi'nin Kırk Hadis Tercümesi*. Büyüyenay Yayınları, İstanbul, 2020.

19. Nalbant, Hamdi. *Vahyi'nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2021.

20. Özdemir, Hikmet. *Sübhâtü'l-Uşşak Manzum 100 Hadis Çevirisi Latîfî*. İnsanlığa Hizmet Vakfı Yayınları, 1994.

21. Orhanzade, M. Selim. *Kemal Paşazade Kırk Hadis Şerhi Âşık Çelebi Tercümesi*. Şamil Yayınları, İstanbul, 2023.

22. Sevgi, Ahmet. *Lâtîfî Subhatü'l-Uşşak*. Konya, 1993.

23. Sevgi, Ahmet. *Merdümî-Tuhfetu'l-İslam (Kırk Ayet ve Kırk Hadis Tercümesi)*. Selçuk Üniversitesi Yayınları, Konya, 1993.

24. Sevgi, Ahmet. *Molla Câmi'nin Erbaîn'i ve Türkçe Manzum Tercümeleri*. Alp Ofset, Konya, 2000.

25. Silleli, Mehmed Doğan. *Dört Dilde Manzum Kırk Hadis Şerhi*. Tuğra Ofset, Isparta, 2005.

26. Şahin, Hatice. *Hatipoğlu Ferah-Nâme*. Türk Ocakları Derneği, Bursa, 2020.

27. Toprak, Mehmet Said. *Latîfî'nin Sübhâtü'l-Uşşak' Adlı Manzum Yüz Hadis'i*. Tıbyan Yayınları, İzmir, 2009.

28. Türk, Vahit. *Ali Şir Nevâyî Münacât Çihil Hadis (Kırk Hadis)-Nazmü'l-Cevahir Kitâb-ı Sırâcü'l-Müslimîn*. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2017.

29. Türkmen, Nihal Çağman. *Ziğetvar Türbedarı Ali Dede Bosnevi'nin Hayatı, Eserleri ve Kırk Hadis Derlemeleri*. Hiper Yayın, İstanbul, 2021.

30. Yıldırım, Selahattin. *Osmanlı'da Kırk Hadis Çalışmaları I*. Osmanlı Hadis Araştırmaları Yayınları, İstanbul, 2000.

31. Yüceer, Mustafa. *Osmanlı Manzum Hadis Edebiyatı*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2021.

2.2. Kitapta bölüm

1. Bayak, Cemal. "Feyzî-i Kefevî ve Manzûm Kırk Hadis Tercümesi." *Doğumunun 60. Yılında Mustafa S. Kaçalın Armağanı Dîvânı Lugâtî't-Türk'ten Senglah'a Türkçe*. Editörler Mehmet Ölmez, Tülay Çulha, Kübra Özçetin, Kesit Yayınları, İstanbul, 2017, ss, 257-284.

2. Gurbet, Mahmut. "Niğdeli Visali ve Gül-i Sad-Berg Adlı Eserinin Hadis Literatürü Açısından Tahlili." *Niğdeli Alimler: Eserler ve Düşünceler*. Editörler A. İskender Sarıca, Ahmet Vural, Hicret Karaduman, Kitap Dünyası Yayınları, İstanbul, 2022, ss. 205-216.

3. İmamoğlu, Abdullah Taha. "Osmanlı Döneminde Dört Halife ve Ehl-i Beytin Faziletine Dair Yazılan Manzum Bir Hadis Derlemesi." *Osmanlı Dönemi İlmî Çalışmaları-I*. Editör Hasan Yerkazan, Sonçağ Akademi, Ankara, 2021, ss. 133-162.

4. Karahan, Abdülkadir. “Abdurrahman Cami’nin Seyyid İbrahim Osmanzade Tarafından Tercüme Edilmiş Bilinmiyen Bir Kırk Hadis Tercümesi.” *Prof. M. Tayyib Okiç Armağanı*. Hazırlayanlar İsmail Cerrahoğlu, Ali Şafak, Suat Yıldırım, Sadık Cihan, Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi. Sevinç Matbaası, Ankara, 1978, ss. 71-86.

5. Köksal, M. Fatih. “Yenipazarlı Vali’nin İkinci Kırk Hadis Manzumesi.” *M. Ali Tanyeri Anısına Makaleler*. Hazırlayanlar Hatice Aynur, Hanife Koncu, Fatma M. Şen, Ülke Yayınları, İstanbul, 2015, ss. 215-230.

6. Öztoprak, Nihat. “Alâeddin’in Manzum Yüz Hadis Tercümesi.” *Dîvân Yolunda Bir Bilge Prof. Dr. Bayram Ali Kaya Armağan Kitabı*. Editör Coşkun Vildan, Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları, Sakarya, 2024, ss. 219-258.

7. Yıldız, Fahreddin. “Nevevî’nin el-Erbaûn’u ve Kırk Hadis Literatüründeki Yeri.” *İslam İlim Geleneğinde Nevevî*. Editör Nail Okuyucu, İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM); Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, 2022, ss. 587-645.

2.3. Makale

1. Abdulkadiroğlu, Abdülkerim. “Belîğ’in Gül-i Sadberg’i.” *İslâmî Edebiyat*, no. 22, 1993, ss. 121-151.

2. Akay, Hasan. “Nâbi’nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *İslami Edebiyat*, c. 2, no. 2, 1989, ss. 9-13.

3. Akot, Bülent. “Mevlânâ İdris-i Bitlîs ve Manzum Kırk Hadis Tercümesi: Hadîs-i Çihil.” *İslâmî Araştırmalar*, c. 24, no. 2, 2013, ss. 71-84.

4. Aksoy, Hasan. “Fevrî’nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, no. 13-14-15, 1997, ss. 121-130.

5. Aksu, Cemal. “Hanîf’in Manzum Kırk Hadis Tercümesi Şerhi.” *İlmi Araştırmalar*, no. 17, 2014, ss. 17-34.

6. Altuntaş, Resul. “Ravzatü’l-İbad: Bir Kırk Hadis Tercümesi.” *Journal of Turkish Studies = Türklük Bilgisi Araştırmaları Saliha Peker Armağanı*, c. 49, 2018, ss. 89-106.

7. Arslan, Fatma. “Edebiyatımızda Kırk Hadis Tercümeleri-I.” *Yedi İklim*, no. 63, 1997, ss. 54-58.

8. Arslan, Fatma. “Edebiyatımızda Kırk Hadis Tercümeleri-II.” *Yedi İklim*, no. 64, 1997, ss. 46-50.

9. Avcı, İsmail. “Kısa Hikayecilik Geleneği Çerçevesinde Hazîni’nin Manzum Şerh-i Hadîs-i Erbaîn Tercümesindeki Bazı Hikayeler.” *Turkish Studies = Türkoloji Araştırmaları: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, c. 3, no. 2, 2008, ss. 64-96.

10. Avcı, İsmail. “16. Asır Şairlerinden Lutfî’nin Manzum Kırk Hadisi.” *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, c. 16, no. 16, 2016, ss. 1-32.

11. Bayak, Cemal. “Sehmî ve Manzum Hadîs-i Erbaîn Tercümesi.” *Turkish Studies = Türkoloji Araştırmaları: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, c. 10, no. 8, 2015, ss. 597-622.

12. Ceyhan, Âdem. "Usulî'nin Hadis ve Vecize Tercümeleri." *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, c. 30, 2003, ss. 147-188.
13. Ceyhan, Âdem. "Tarihî Manzum Metinleri Nesre Çevirme Meselesi: Belîğ'in Gül-i Sad-Berg'i Örneği." *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 9, no. 1, 2011, ss. 103-140.
14. Ceyhan, Âdem. "Şirvanlı Hatiboğlu Habîbullâh'ın Kırk Hadis Tercümesi." *Erdem*, no. 69, 2015, ss. 53-72.
15. Ceyhan, Âdem. "16. Asır Divan Şairlerinden Sirâcî'nin Manzum Hadis Tercümeleri." *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, c. 7, no. 4, 2021, ss. 985-1017.
16. Ceyhan, Âdem. "Aksaraylı Dânişî Şâban bin Mustafa'nın Kırk Hadis Tercümesi." *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi [Journal Of Old Turkish Literature Researches]*, c. 6, no. 1, 2023, ss. 1-71.
17. Ceyhan, Âdem ve Behiç Ata. "Mütercimi Bilinmeyen Bir Kırk Hadis Tercümesi: Kırk Dilber." *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi [Journal Of Old Turkish Literature Researches]*, c. 1, no. 1, 2018, ss. 114-153.
18. Ceyhan, Âdem ve Hasan Yılmaz. "16. Asır Osmanlı Şairlerinden Harîmî'ye Ait Olduğu Tahmin Edilen Bir Eser: Kırk Hadis Tercümesi." *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, c. 8, no. 1, 2022, ss. 203-246.
19. Cihan, Sadık. "Osmanlı Devrinde Türk Hadisçileri Tarafından Kırk Hadis Dışında Muayyen Sayıda Derlenen Hadis Mecmuaları ve Bir Hadis Üzerine Yapılan Risaleler." *Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi*, no. 2, 1977, ss. 157-173.
20. Cihan, Sadık. "Nüzhet Ömer Efendi ve Hadis'i Erbain Tercümesi." *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 5, no. 5, 1991, ss. 35-66.
21. Cihan, Sadık. "Şeyhi ve Hadis-i Erbain Tercümesi." *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 9, no. 9, 1997, ss. 5-28.
22. Coşan, M. Esad. "Ahteri'nin Kırk Hadis Kitabı." *İslam*, c. 9, no. 4, 1976, ss. 78.
23. Çavuşoğlu, Raşit. "Şâh Velî Ayıntâbî'nin 'Gelsün' Redifli Kasidesi ve Tahlîli: Yedi Hadisin Manzum Şerhi." *Hikmet - Akademik Edebiyat Dergisi Yunus Emre'den Mehmed Âkîfe Şiir Özel Sayısı*, 2021, ss. 154-178.
24. Çetin, Rıdvan. "Behlûl'e Atfedilen Subhatû'l-Uşşâk veya Risâle-i Mie." *Genç Mütefekkirlere Dergisi*, c. 4, no. 1, 2023, ss. 236-250.
25. Çolak, Ahmet. "Seyyîd Vehbî'nin Manzum Hadis-i Erba'in Tercümesi." *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, c. 4, no. 2, 2015, ss. 616-633.
26. Donuk, Suat. "İlmî Mahlaslı Bir Şaire Atfedilen Manzum Yüz Hadis Tercümesi." *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 1, no. 2, 2017, ss. 55-97.

27. Donuk, Suat. “Feyzî-i Kefevî’nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi = Journal of Ottoman Legacy Studies*, c. 5, no. 11, 2018, ss. 47-69.

28. Efe, Zahide. “Mehmed Bosnevî’nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Türkoloji Dergisi*, c. 25, no. 1, 2021, ss. 24-42.

29. Erdem, Cavit ve Hamit Er. “Abdurrahman Câmî’nin Çihil Hadis’inin Türkçe Kırk Hadisler Üzerindeki Etkisinin Eğitim Açısından Değerlendirmesi.” *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, no. 12, 2021, ss. 317-332.

30. Gıynaş, Kamil Ali. “Hilali’nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Turkish Studies = Türkoloji Araştırmaları: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, c. 7, no. 1, 2012, ss. 1133-1157.

31. Gökdemir, Atila. “Lütfî’nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, no. 24, 2016, ss. 83-96.

32. Gökdemir, Atila. “Müellifi Bilinmeyen Bir Kırk Hadis Tercümesi.” *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, no. 27, 2017, ss. 122-140.

33. Gümüş, Mustafa Yunus ve İdris Söylemez. “16. Yüzyıl Şairlerinden Vahdetî’nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Kalemname*, c. 4, no. 8, 2019, ss. 332-358.

34. Haliloğlu, Mevlüt. “Hadis Literatüründe Yüz Hadisler.” *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 9, no. 1, 2022, ss. 450-485.

35. Kaplan, Yunus. “Muhlisî’nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, c. 5, no. 1, 2021, ss. 171-194.

36. Karahan, Abdülkadir. “Fuzûlî’nin Tedkik Edilmemiş Bir Eseri: Kırk Hadis Tercümesi.” *Selâmet Mecmuası*, c. 3, no. 57, 59, 61, 63, 64, 65, 1948.

37. Karahan, Abdülkadir. “Hadîs-i Erbain Nev’inin Doğuşu ve Amilleri.” *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 1, no. 1, 1952, ss. 76-82.

38. Karahan, Abdülkadir. “Tercüme Edebiyatından Numuneler Üzerinde Çalışmalar: Camî’nin Erba’in’i ve Türkçe Tercümeleri.” *İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, no. 4, 1952, ss. 345-371.

39. Karahan, Abdülkadir. “el-Erba‘üne Hadîsen ve Şürûhuha’l-‘Arabiyye.” *el-Meşrik*, no. XLVII, Beyrut 1953, ss. 764-773.

40. Karahan, Abdülkadir. “Hakanî’nin Kırk Hadis Tercümesi.” *Türk Dili: Aylık Fikir ve Edebiyat Dergisi*, c. 2, no. 16, 1953, ss. 199-203.

41. Karahan, Abdülkadir. “Kırk Hadis Tercümelerine Umumi Bir Bakış ve Ankaralı İsmail Rüsuhi’nin Tercüme-i Hadis-i Erbain’i.” *Türkiyat Mecmuası*, c. 10, 1953, ss. 235-242.

42. Karahan, Abdülkadir. “Tercüme Edebiyatından Numuneler Üzerinde Çalışmalar: 2 - Türk Edebiyatında Arapçadan Nakledilmiş Kırk Hadis Tercüme ve Şerhleri.” *İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, c. 5, no. 5, 1953, ss. 60-84.

43. Karahan, Abdülkadir. “Aperçu General Sur les Quarante Hadiths Dans la Littérature Islamique”, *Studia Islamica*, no. IV, Paris 1955, ss. 39-55.

44. Karahan, Abdülkadir. “İslam-Türk Edebiyatlarında Kırk Hadis”. *Türk Düşüncesi*, c. 3, no: 17, 1955, ss. 364-367.

45. Karahan, Abdülkadir. “İslam ve Türk Edebiyatlarında Kırk Hadis”. *Türk Dili*, c. 4, no: 43, 1955, ss. 405-408.

46. Kılıç, Müzahir. “Edebiyat Tarihi Bakımından Kırk Hadisler.” *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [AÜTAED]*, c. 8, no. 18, 2001, ss. 93-101.

47. Korkmaz, Seyfullah. “Atebetü'l-Hakâyık Türk İslam Edebiyatında İlk Türkçe Manzum Hadis Tercümesi midir?” *Türk Kültürü*, c. 38, no. 450, 2000, ss. 603-613.

48. Korkmaz, Seyfullah. “Atabetü'l-Hakâyık'da Yer Alan Türkçe Manzum Hadis Tercümeleri Üzerine Görüşler.” *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 19, no. 11, 2001, ss. 111-122.

49. Korkmaz, Seyfullah. “Nâbi'nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Türk Kültürü*, c. 39, no. 459, 2001, ss. 404-420.

50. Köksal, M. Fatih. “Yenipazarlı Vali'nin Manzum İlk Kırk Hadis Tercümesi.” *GEFAD:Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı, Prof. Dr. Abdülkerim Abdülkadiroğlu Armağanı*, 2007, ss. 237-251.

51. Köprülü, Fuad. “Kitabiyat Tenkid ve Tahlilleri: İbn Hatib: Ferah-name.” *Türkiyat Mecmuası*, c. 2, 1928, ss. 489-496.

52. Küçük, Sabahattin. “Münif'in Kırk Hadis Tercümesi.” *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Türkoloji Dergisi*, c. 12, no. 1, 1997, ss. 89-107.

53. Metin, Beyazıt Bilge. “Sâ'atî'nin Terceme-i Hadis-i Erba'in'inde Arkaik Sözcükler.” *ASOS Journal The Journal of Academic Social Science*, no. 31, 2016, ss. 223-240.

54. Necib Asım. “Hadis-i Erbain Tercemeleri.” *Milli Tettebular Mecmuası*, no. 4, 1331, ss. 143-165.

55. Nemeth, Julius. “Das Ferah-nâmeh des İbn Hatib.” *Le Monde Oriental*, c. 13, 1919, ss. 145-184.

56. Özdemir, Ahmet. “Hadis Edebiyatında İdris-i Bitlisî'nin Hadis-i Çihil Adlı Eserinin Değerlendirilmesi.” *Şarkiyat*, c. 11, no. 1, 2019, ss. 171-185.

57. Özdemir, Hikmet. “Nâbi'nin Kırk Hadis Tercümesi.” *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, no. 6, 2012, ss. 139-154.

58. Özdemir, Mehmet. “Muhyî'nin Manzum Hadis-i Erbaîn Tercümesi.” *Lit-tera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, c. 2, no. 1, 2016, ss. 323-342.

59. Özer, Salih. “Milli Kütüphane Hadis Elyazmalarının Osmanlı Hadis Edebiyatı Çerçevesinde Analizi.” *Erdem*, c. 15, no. 45-46-47, 2007, ss. 109-127.

60. Poyraz, Yakup ve Mustafa Sefa Çakır. "Taşköprüzade Kemaleddin Mehmed ve Şerh-i Ehadis-i Erba'n Adlı Eseri." *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, c. 3, no. 5, 2013, ss. 131-140.

61. Poyraz, Yakup. "Manastırlı Hasan bin Ali'nin Ehâdis-i Erba'in Adlı Manzum Kırk Hadis Tercümesi." *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, c. 14, no. 2, 2014, ss. 109-135.

62. Sever, Ali. "Malkaralı Şair Nev'î'nin Manzum Kırk Hadis Tercümesinin Neşri ve Tahlili." *Tasavvur / Tekirdağ İlahiyat Dergisi*, c. 4, no. 1, 2018, ss. 219-256.

63. Sevgi, Ahmet. "Âşık Çelebi'nin Kırk Hadis Tercümesi Üzerine Bir İnceleme." *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, no. 2, 1988, ss. 43-53.

64. Sevgi, Ahmet. "Mevlana Cemal Efendi'nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi." *İslami Edebiyat*, no. 3, 1988, ss. 25-27.

65. Sevgi, Ahmet. "Merdümî ve Tuhfetü'l-İslâm'ı." *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, no. 6, 1991, ss. 101-165.

66. Sevgi, Ahmet. "Latîf ve Subhatü'l-Uşşâk'ı." *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, no. 1, 1992, ss. 47-92.

67. Sevgi, Ahmet. "Câmî'nin Kırk Hadîsi'nin Türkçe ve Arapça Manzûm Bir Tercümesi Üzerine." *Türklük Araştırmaları Dergisi*, no. 7, 1993, ss. 517-536.

68. Sevgi, Ahmet. "Molla Câmî'nin Erba'in'i ve Türkçe Manzum Tercüme-leri." *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, no. 6, 1999, ss. 1-145.

69. Sevgi, Ahmet. "Gül-i Sad-berg'in Yeni Bir Nüshası Üzerine." *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, no. 8, 2000, ss. 289-298.

70. Sevgi, Ahmet. "Azmi'nin Hadîs-i Erba'in Tercümesi." *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, no. 9, 2001, ss. 107-132.

71. Söylemez, İdris. "İsmail Adındaki Meçhul Bir Yazarın Manzum Kırk Hadis Risalesi." *Yakın Doğu Üniversitesi İslam Tetkikleri Merkezi Dergisi*, c. 5, no. 2, 2019, ss. 315-366.

72. Söylemez, İdris. "Yazarı Bilinmeyen Manzum Bir Kırk Hadis Tercümesi." *Diyanet İlmi Dergi*, c. 55, no. 4, 2019, ss. 1027-1046.

73. Şimşek, Yaşar. "Ali Şir Nevâyî'nin Kırk Hadis Tercümesinin Leipzig Nüshası ve Nüshadaki Çağatayca-Osmanlıca Karşılıklar Üzerine." *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, no. 15, 2020, ss. 141-157.

74. Taş, İsmail. "Hatiboğlu Muhammed'in Ferahnâme Eseri Hakkında Bir Değerlendirme: Bosna Nüshası Örneği." *Karabük Türkoloji Dergisi*, c. 6, no. 2, 2023, ss. 70-107.

75. Tatlı, Bekir. "İsmail Sâdık Kemal'in Âsâr-ı Kemâl'deki Hadisçiliği." *Dini Araştırmalar*, c. 18, no. 46, 2015, ss. 45-65.

76. Ünal, İsmail Hakkı. "İslam Kültüründe Kırk Hadis Geleneği ve Şeyh Hâmid-i Velî'nin Hadîs-i Erba'in Şerhi." *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 39, no. 1, 1999, ss. 137-146.

77. Yıldırım, Yusuf. “Hâkî’nin Manzum Kırk Hadis’i.” *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 39, no. 1, 2015, ss. 123-141.

78. Yıldız, Alim. “Okçuzâde Mehmed Şâhî ve Manzum Kırk Hadis Tercümesi: Ahsenü’l-Hadis.” *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, no. 17, 2003, ss. 91-124.

79. Yıldız, Alim. “Sirâcî’nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 15, no. 1, 2011, ss. 127-150.

80. Yıldız, Fahreddin. “İslâmî İlimler, Divan Edebiyatı ve Tasavvuf Geleneğindeki Yeriyle Tarihten Günümüze Popüler Hadis Kitapları: Kırk Hadisler.” *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, no. 21, 2013, ss. 407-455.

81. Yılmaz, Ali. “Edebiyatımızda ‘Kırk Hadis’ler.” *İlim ve Sanat*, no. 14, 1987, ss. 85-88.

82. Yılmaz, Kübra. “Kemâl’in Manzum Kırk Hadisi.” *Şarkiyat*, c. 12, no. 3, 2020, ss. 994-1015.

83. Yılmaz, Kübra. “Mustafa Nushî ve Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 2, no. 1, 2021, ss. 76-104.

84. Yüceer, Mustafa. “Hadis İlmi Açısından ‘Men Hafıza’ Rivâyeti ve Manzum Kırk Hadis Geleneğine Tesiri.” Tasavvur: *Tekirdağ İlahiyat Dergisi*, c. 6, no. 2, 2020, ss. 931-970.

85. Yüceer, Mustafa. “Son Dönem Nakşi-Hâlidî Şeyhi Kaşıkçı Ali Rıza Konevî’nin Kırk Hadisi.” *Sufiyye*, no. 13, 2022 ss. 145-174.

86. Yüceer, Mustafa. “Hadis Şerh Geleneğinde Manzûmeler: Buhârî’nin es-Sahîh’ine Dair Türkçe Bin Ehâdis Şerhi.” *Diyanet İlmi Dergi*, c. 60, no. 1, 2024, ss. 77-102.

2.4. Tez

1. Akburun, Sermin. *Cemâlî İshak b. Mehmed el-Karamânî’nin Manzûm Kırk Hadis Tercümesi Adlı Eseri*. 1996. Dokuz Eylül Ü, Lisans Tezi.

2. Akdağ, Bünyamin. *Âşık Çelebi’nin Hadîs-i Erbaîn Tercümesi (İnceleme-Tenkitli Metin)*. 2019. Erzincan Binali Yıldırım Ü, Yüksek Lisans Tezi.

3. Altuntaş, Resul. *Feyzi-i Keferî’s Ravzatü’l-’İbad: Textual Analysis and Transcribed Text*. 2016. Boğaziçi Ü, Yüksek Lisans Tezi.

4. Aras, Gülçin. *Nev’î’nin Nevâ-yı Uşşâk ve Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn Adlı Eserleri*. 1997. Marmara Ü, Yüksek Lisans Tezi.

5. Avcı, İsmail. *Hazînî’nin Manzum Şerh-i Hadîs-i Erbaîn Tercümesi*. 2007. Balıkesir Ü, Yüksek Lisans Tezi.

6. Babacan, Selahattin. *Manzum ve Mensur Tercüme ve Şerh-i Hadîs-i Erbaîn li-Cenabı Melâmî Dede’nin Transkripsiyonu*. 1975. Ankara Ü, Lisans Tezi.

7. Barutçu, Nevzat. *Revâhî’nin Tenviru’l-Ebsâr İsimli Eserinin İncelemesi*. 2014. Fatih Sultan Mehmed Ü, Yüksek Lisans Tezi.

8. Çakır, Mustafa Sefa. *Taşköprüzade Kemaleddin Mehmed bin Ahmed'in Şerh-i Ehâdis-i Erbaîn Tercümesi*. 2013. Ondokuz Mayıs Ü, Yüksek Lisans Tezi.

9. Çetin, Özlem. *Sâdıki'nin Hadîsü'l-Erba'in'i (İnceleme-çeviri yazılı metin-tıpkıbasım)*. 2023. Ankara Hacı Bayram Veli Ü, Yüksek Lisans Tezi.

10. Çinici, Orhan. *Osman b. Salih el-İstanbuli el-Hanîf'in Şerh-i Hadis-i Erbaîn Nazman İsimli Eseri*. 2013. İstanbul Ü, Lisans Tezi.

11. Durmaz, Ahmet. *Urfalı Nüzhet Bin Ömer Efendi (Hayatı, Eserleri) ve Erbaîni*. 1976. Atatürk Ü, Lisans Tezi.

12. Girişen, Nilay. *Hazîni'nin Kırk Hadis Tercümesinde Kelime Grupları*. 2011. Anadolu Ü, Yüksek Lisans Tezi.

13. Gökdemir, Atila. *Müellifi Bilinmeyen Bir Manzum Hadîs Tercümesi (İnceleme-Metin)*. 2014. Süleyman Demirel Ü, Yüksek Lisans Tezi.

14. Göktürk, Mücella. *Fuzuli'nin Kırk Hadisi Üzerinde Remiz, Kıssa ve Menkıbe Araştırması*. 1989. Dokuz Eylül Ü, Lisans Tezi.

15. Haliloğlu, Mevlüt. *Hadis Literatüründe Yüz Hadisler ve Halvetî Muhyî'nin Gül-i Sad-berk Adlı Eseri (Tahkîk, Tesbit ve Tahrîc)*. 2021. Dokuz Eylül Ü, Doktora Tezi.

16. Işıl, Fatih. *Edebiyatımızda Hadîs-i Şerîfler ve Âsâr-ı Kemâl'deki Bin Ehâdis Şerhi (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)*. 2015. Çukurova Ü, Yüksek Lisans Tezi.

17. Karahan, Abdülkadir. *Türk Edebiyatının Kırk Hadis Toplama, Tercüme ve Şerhleri*. 1952. İstanbul Ü, Doçentlik Tezi.

18. Kaya, Efsun Kevser. *Hazîni'nin Eski Oğuz Türkçesi ile yazılmış manzum Hadîs-i Erba'in tercümesi (Giriş, inceleme, metin, dizin)*. 2021. Ondokuz Mayıs Ü, Yüksek Lisans Tezi.

19. Kaya, Rabia. *İshak Hocası Ahmed b. Hayreddîn el-Güzelhisârî ve Tercüme-i Hadîs-i Erba'in Adlı Eseri*. 2019. Dokuz Eylül Ü, Yüksek Lisans Tezi.

20. Kılıç, Müzahir. *Hakanî Mehmed Bey, Hadis-i Erbaîn (İnceleme-tenkitli metin)*. 1993. Atatürk Ü, Yüksek Lisans Tezi.

21. Kol, Tülay. *Abdûlmecîd bin Şeyh Nasûh Tosyevî'nin Arafâtü'l-Ârifin adlı Kırk Hadis Tercümesi: İnceleme-metin*. 2019. Bilecik Şeyh Edebali Ü Yüksek Lisans Tezi.

22. Köse, Semra. *Nev'î'nin Üç Eseri: Nevâ-yı Uşşâk, Faslün fî-fazileti'l-Işk, Terceme-i Hadîs-i Erba'in*. 2001. Marmara Ü, Yüksek Lisans Tezi.

23. Metin, Beyazıt Bilge. *Sâ'atî-Terceme-i Hadîs-i Erba'in (Giriş-inceleme-metin-dizin)*. 2014. Atatürk Ü, Doktora Tezi.

24. Özsoy, Yasemin. *Ali Şir Nevâî ve Terceme-i Hadîs-i Erbaîn Adlı Manzum Hadis Tercümesi*. 2019. Atatürk Ü, Yüksek Lisans Tezi.

25. Öztürk, Cemil. *Hatiboğlu, Ferahname, Egy XV. Szazadi Oszman-Török Nyelvelmék*. 1984. Budapest Eötvös Lorand U, Doktora Tezi.

26. Öksüz, Yılmaz. *Okçuzâde Mehmed Şâhî'nin Ahsenü'l-Hadîs'i (İnceleme-Metin)*. 2016. Cumhuriyet Ü, Doktora Tezi.

27. Öztoprak, Nihat. *Klasik Türk Edebiyatında Manzûm Yüz Hadisler*. 1993. Marmara Ü, Doktora Tezi.

28. Söylemez, İdris. *Türk-İslam Edebiyatında Manzum Kırk Hadisler*. 2017. Cumhuriyet Ü, Doktora Tezi.

29. Şahin, Hatice. *Hatiboğlu Ferah-name (Dil özellikleri, Metin, Söz dizini)*. 1993. İnönü Ü, Doktora Tezi.

30. Şenel, Hacer. *Fuzulî'nin Kırk Hadisinin Ana Temaları*. 2003. Ankara Ü, Lisans Tezi.

31. Tiryaki, Sadık. *Hadis-i Erbaîn Tercümesi. Hakani Mehmed Bey*. 1977. İstanbul Ü, Lisans Tezi.

32. Yeşiloğlu, Banu. *Hatipoğlu Muhammed'in Ferahnâme Adlı Eserinde Sıfatların Metinbilim ve Anlambilim Açısından İncelenmesi (Koyunoğlu Nüshası)*. 2023. Karabük Ü, Yüksek Lisans Tezi.

33. Yüceer, Mustafa. *Hadis İlmi Açısından Osmanlı Manzum Hadis Edebiyatında Yer Alan Rivâyetler*. 2020. Necmettin Erbakan Ü, Doktora Tezi.

34. Zümrütler, Hüsamettin. *Hatiboğlu, Ferahname (Transkribe Metin)*. 1993. Erciyes Ü, Yüksek Lisans Tezi.

2.5. Ansiklopedi/sözlük maddesi

1. Akın, Nimetullah. “Kırk Hadis.” *Türk Maarîf Ansiklopedisi*. 2022. <https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/kirk-hadis>. [Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025].

2. Avcı, İsmail. “Kırk Hadîs Tercümesi (Lutfî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/kirk-hadis-tercumesi-lutfi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

3. Avcı, İsmail. “Manzûm Şerh-i Hadîs-i Erbaîn Tercümesi (Hazîni).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/manzum-serh-i-hadis-i-erbain-tercumesi-hazini>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

4. Ayan, Hüseyin, vd. “Nâbî-Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn'den-.” *Başlangıcından Günümüze Kadar Büyük Klasikleri Tarih Antoloji Ansiklopedi*, c. 5, Ötüken-Söğüt, 2004, ss. 290-291.

5. Bardakçı, Ramazan. “Arafâtü'l-Arifin (Mecîdî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/arafatu-l-arifin-mecidi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

6. Bardakçı, Ramazan. “Ehâdîs-i Erba'in (Manzum Kırk Hadis Tercümesi) (Hasan).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/ehadis-i-erba-in-manzum-kirk-hadis-tercumesi-hasan>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

7. Bardakçı, Ramazan. “Hadis-i Erba’in (Kemâl).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/hadis-i-erba-in-kemal>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

8. Bardakçı, Ramazan. “Manzûm Hadis-i Erba’in Tercümesi (Sehmî, Mehmed).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/manzum-hadis-i-erba-in-tercumesi-sehmi-mehmed>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

9. Bardakçı, Ramazan. “Manzûm Kırk Hadis Tercümesi (Hanîf).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/manzum-klrk-hadis-tercumesi-hanif>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

10. Blecher, Joel. “Hadith Commentary.” *Encyclopaedia of Islam Three Online*. Brill, 2018. https://doi.org/10.1163/1573-3912_ei3_COM_32080

11. Ceyhan, Âdem. “Çihl Hadis Tercümesi (Rihletî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/cihl-hadis-tercumesi-rihleti>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

12. Ceyhan, Âdem. “Gül-i Sad-Berg (Halvetî Muhyî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/gul-i-sad-berg-halveti-muhyi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

13. Ceyhan, Âdem. “Hadis-i Erbaîn (Âli/Çeşmî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/manzum-kirk-hadis-tercumesi-ali-cesmi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

14. Ceyhan, Âdem. “Hadis-i Erbaîn Tercümesi (Fuzûlî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/hadis-i-erbain-tercumesi-fuzuli>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

15. Ceyhan, Âdem. “Kırk Hadis Derleme ve Tercümesi (Usûlî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/kirk-hadis-derleme-ve-tercumesi-usuli>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

16. Ceyhan, Âdem. “Kırk Hadis (Rihletî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/kirk-hadis-rihleti>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

17. Ceyhan, Âdem. “Kırk Hadis Tercümesi (Feyzî-i Kefevî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/kirk-hadis-tercumesi-feyzi-i-kefevi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

18. Ceyhan, Âdem. “Ravzatî'l-Ubbâd (Feyzî-i Kefevî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/ravzatu-l-ubbad-feyzi-i-kefevi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

19. Ceyhan, Âdem. “Terceme-i Hadis-i Erba’in (Dânişî, Şa'bân Bin Mustafâ).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/terceme-i-hadis-i-erbain-danisi-saban-bin-mustafa>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

20. Ceyhan, Âdem. “Tercüme-i Hadis-i Erbaîn (Nev’î).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tercume-i-hadis-i-erbain-nevi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

21. Ceyhan, Âdem. “Tercüme-i Manzûme-i Ehâdis-i Erbaîn (Azmi).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tercume-i-manzume-i-ehadis-i-erbain-azmi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

22. Ceyhan, Âdem. “Tercüme-i Şerh-i Hadîs-i Erbaîn (Âşık Çelebi).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tercume-i-serh-i-hadis-i-erba-in-asik-celebi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

23. Ceyhan, Âdem. “Ehâdis-i Erbaîn (Âli/Çeşmi).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/ehadis-i-erba-in-ali-cesmi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

24. Ceyhan, Âdem. “Erbaîn Söz (Şirvanlı Hatiboğlu Habîbullah).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/erbain-soz-sirvanli-hatiboglu-habibullah>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

25. Düzlü, Özlem. “Hadîs-i Erbaîn Tercümesi (Seyyid Vehbi).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/hadis-i-erbain-tercumesi-seyyid-vehbi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

26. Efe, Zahide. “Manzum Kırk Hadis Tercümesi (Mehmed Bosnevi).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/manzum-kirk-hadis-tercumesi-mehmed-bosnevi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

27. Ekinci, Ramazan. “Sihhat-âbâd (Osman-Zâde Tâ'ib).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/sihhat-abad-osman-zade-taib>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

28. Eren, Hulusi. “Ferâh-nâme (Hatiboğlu).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/ferah-name-hatiboglu>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

29. Erkan, Mustafa. “Ferahname.” *İslâm Ansiklopedisi*, c. 12, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995, ss. 359-360.

30. Gıynaş, Kamil Ali. “Manzum Kırk Hadis Tercümesi (Hilâlî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/manzum-kirk-hadis-tercumesi-hilali-tees-1619>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

31. Güneş, Arif. “Hadis.” *Türk Dünyası Ortak Edebiyatı Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü*, c. 3, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2004, s. 150.

32. İz, Fahir ve Günay Kut. “Hatiboğlu -Ferah-nâme'den (Mesnevi)-.” *Başlangıcından Günümüze Kadar Büyük Klasikleri Tarih Antoloji Ansiklopedi*, c. 2, Ötüken-Söğüt, 2004, ss. 139-140.

33. Kaplan, Yunus. “Kühl-i Dide-i A'yân (Fevri).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/kuhl-i-dide-i-a-yan-fevri>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

34. Kaplan, Yunus. “Tuhfetü'l-İslâm (Merdümi).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tuhfetu-l-islam-merdumi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

35. Kaplan, Yunus. “Kırk Hadis Tercümesi (Muhlisî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/kirk-hadis-tercumesi-muhlisi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
36. Kaplan, Yunus. “Tercüme-i Hadîs-i Erba’ın (Seyyid İbrahim Efendi).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tercume-i-hadis-i-erba-in-seyyid-ibrahim-efendi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
37. Kaplan, Yunus. “Tercüme-i Hadîs-i Hamsîn (Fethî-i Karamânî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tercume-i-hadis-i-hamsin-fethi-i-karamani>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
38. Karahan, Abdülkadir. “Kırk Hadis: Türk Edebiyatı.” *İslâm Ansiklopedisi*, c. 25, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002, ss. 470-473.
39. Kesik, Beyhan. “Hadîs-i Erba’ın Tercümesi (Münîf).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/hadis-i-erba-in-tercumesi-munif>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
40. Kesik, Beyhan. “Zînetü’l-Ef’ide (Zühdi).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/zinetu-l-ef-ide-zuhdi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
41. Kesik, Beyhan. “Hazzü’z-Zâkirîn ve Hatrü’t-Tâlibîn (Vahyî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/hazzu-z-zakirin-ve-hatru-t-talibin-vahyi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
42. Kılıç, Mustafa. “Hadîs-i Erba’ın Tercümesi (Cemâlî ?).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/hadis-i-erba-in-tercumesi-cemali>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
43. Kılıç, Müzahir. “Miftâh-ı Fütûhât (Hâkânî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/miftah-i-futuhah-hakani>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
44. Köksal, Mehmet Fatih. “Çil Hadîs-i Resûl/Manzum Kırk Hadis Tercümesi (Vâlî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/cil-hadis-i-resul-manzum-kirk-hadis-tercumesi-vali>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
45. Köksal, Mehmet Fatih. “Şerh-i Hadîs-i Erba’ın (İkinci Kırk Hadis Terümesi) (Vâlî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/serh-i-hadis-i-erba-in-ikinci-kirk-hadis-terumesi-vali>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
46. Özbek Arslan, Necmiye. “Delâilü'l-Hüdâ (Selâmî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/delailu-l-huda-selami>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
47. Öztoprak, Nihat. “Gül-i Sad-Berg (Visâlî, Muhammed).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/gul-i-sad-berg-visali-muhammed-visali-i-nigdevi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].
48. Özafşar, Mehmet Emin, “Osmanlı Eğitim, Kültür ve Sanat Hayatında Hadis.” *Türkler Ansiklopedisi*. C. 9. Yeni Türkiye Yayınları, 2002, ss. 356-369.

49. Öztoprak, Nihat. “Subhatü'l-Uşşâk (Latîfî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/subhatu-l-ussak-latifi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

50. Robson, James. “Hadith.” *The Encyclopaedia of Islam (New Edition)*, c. 3, Leiden Late E. J. Brill Ltd. Publishers and Printers, 1979, ss. 23-28.

51. Sofuoğlu, Nesrin. “Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn (Ahmedî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tercume-i-hadis-i-erbain-ahmedi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

52. Türk, Vahit. “Çihil Hadis -Ali Şir Nevâyî-.” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2021. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/cihil-hadis>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

53. Uğur, Mücteba. “Erba'ün.” *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1992, ss. 78-79.

54. Yazar, Sadık. “Ahsenü'l-Hadîs (Zeynî/Şâhî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahsenu-l-hadis-zeyni-sahi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

55. Yazar, Sadık. “Tercüme-i Hadîs-i Erba'in (Nâbî).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tercume-i-hadis-i-erba-in-nabi>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

56. Yıldırım, Yusuf. “Şerh-i Hadîs-i Erba'in (Ahmed Nüzhet).” *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/serh-i-hadis-i-erba-in-nuzhet>. [Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2024].

2.6. Bildiri

1. Akay, Necmettin. “Manzum Ayet ve Hadis Çevirileri İçeren Orijinal Bir Divan: Fevzî'nin Vesîletü'l-İrfân'ı.” *III. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi (TUDOK 2010)*, 20-22 Eylül 2010, I. Cilt, 2012, ss. 589-600.

2. Aksu, Cemal. “Kırk Hadis Kitapları ve Abdülkadir Karahan'ın İslam Türk Edebiyatında Kırk Hadis İsimli Eseri.” *Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'ın Anısına Uluslararası Divan Edebiyatı Sempozyumu*, 27-28 Mayıs 2008, Beykoz Belediyesi Kültür Yayınları, 2008, ss. 37-44.

3. Altuntaş, Resul. “Feyzî-î Kefevî'in Ravzatü'l- İbad'ı ve Kırk Hadis Türü İçindeki Yeri.” *Osmanlı Edebiyatında Tercüme ve Yeniden Yazım Sempozyumu*, 28 Mart 2017, İstanbul. Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 2017.

4. Ceyhan, Âdem. “Azmi'nin Kırk Hadis Tercümesi.” *Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'ın Anısına Uluslararası Divan Edebiyatı Sempozyumu*, 27-28 Mayıs 2008, Beykoz Belediyesi Kültür Yayınları, 2008, ss. 131-156.

5. Çelik, Ali. “Manzum Hadis Tercümeleri ve Sosyo-Kültürel Değerlerimiz.” *Kültür Coğrafyamızda Hz. Muhammed, Uluslararası Sempozyum (Orta Asya, Kafkasya ve Balkanlar)*, 7-8 Mart 2009, Cilt: I. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2009, ss. 328-339.

6. Eliaçık, Muhittin. “Bolvadinli Şair Sâatî ve Kırk Hadis Tercemesi.” *Uluslararası Bolvadin Sempozyumu*, 13-14 Ekim 2017.

7. Gülsevin, Gürer. “Usûlî'nin Manzum Hadis Tercümesi.” *III. Battal Gazi ve Malatya Çevresi Halk Kültürü Sempozyumu Tebliğler*, 19-21 Ekim 1988, 1989, ss. 138-140.

8. Karacabey, Salih. “Şemseddin Sivâsî ve Hadis İlmi.” *İlim ve Kültür Tarihinde Sivâsîler Ulusal Sempozyum Tebliğleri*, 30 Nisan-1 Mayıs 2010, 2011, ss. 339-360.

9. Kesik, Beyhan. “Trabzonlu Zühdi'nin Zinetü'l-Ef'ide Adlı Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Türk Kültürü Sanatı ve Edebiyatında Hadisler Sempozyum Tebliğler Kitabı*, 24-26 Kasım 2021, Cilt: I, 2022, ss. 125-141.

10. Kıyçak, Özgür. “Faydada Estetik Çıkarım Osman-Zâde Tâ'ib Ahmed'in Kırk Hadis Şerhine Manzum Eklmeleri.” *Uluslararası Multidisiplinler Akademik Çalışmalar Sempozyumu*, 2-4 Şubat 2018.

11. Korkmaz, Seyfullah. “Nâbî'nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi.” *Kayseri ve Yöresi Kültür, Sanat ve Edebiyat Bilgi Şöleni*, 12-13 Nisan 2001, Cilt I, Erciyes Üniversitesi Yayınları, 2001, ss. 449-464.

12. Öztoprak, Nihat. “Klâsik Türk Edebiyatında Yüz Hadisleri Hazırlayan Sebepler ve Manzum Yüz Hadisler.” *Hazreti Peygamber'i Sanatla Anlatmak Sempozyumu*, 20-21 Nisan 2017, 2018, ss. 285-341.

13. Söylemez, İdris. “Türk-İslâm Edebiyatında Kırk Hadisleri Hazırlayan Etmeler ve Manzum Kırk Hadisler.” *Türk Kültürü Sanatı ve Edebiyatında Hadisler Sempozyum Tebliğler Kitabı*, 24-26 Kasım 2021. Cilt II, 2022, ss. 53-85.

14. Şahin, Hatice. “Bir Ferah-name Nüshası.” *I. Türk Tarihi ve Edebiyatı Kongresi*, 11-13 Eylül 1996.

15. Uraler, Aynur. “Kırk Hadîs Geleneği ve Şair Nâbî'nin Kırk Hadîs ile İlgili Eserinin Tahlili.” *Şair Nâbî Sempozyumu*, 13-15 Kasım 2009, 2009, ss.150-171.

16. Yerkazan, Hasan. “Abdülmeccid b. Nasûh'un Tezkîrû'n-Nâsîn fî Tefsîri Sûret-i Yâsîn ve Tesfîrû Sûret-i'l-Mülk Eserlerindeki Manzum Hadîs Tercümeleri.” *Uluslararası Amasya Şairleri Bilim Şöleni Bildiriler Kitabı*, 4-6 Ekim 2018, 2018, ss. 351-366.

17. Yıldırım, Selahattin. “Osmanlı Muhaddisleri'nin Eserleri ve Bunlar Arasında Kırk Hadis Çalışmalarının Yeri.” *Anadolu'da Hadis Geleneği ve Daru'l-Hadisler Sempozyumu*, 30 Nisan- 1 Mayıs 2011, Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitesi, 2011, ss. 139-152.

18. Yıldız, Abdullah. “İslami Türk Edebiyatında Kırk Hadis.” *Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu*, 5-6 Mayıs 2005, Şanlıurfa Belediyesi, 2006, ss. 94-104.

19. Yıldız, Alim. “Klasik Edebiyatımızda Manzum Hadis Tercümeleri ve Necip Fazıl'ın 101 Hadis Tercümesi.” *I. Kahramanmaraş Sempozyumu*, 6-8 Mayıs 2004, Cilt I, Kahramanmaraş Belediyesi Yayınları, 2005, ss. 221-238.

20. Yüceer, Mustafa. “Balkan Coğrafyasında Manzum Kırk Hadisler.” *18. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi*, 12-14 Aralık 2020, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 2020, ss. 55-62.

21. Yüceer, Mustafa. “Manzum Kırk Hadis Geleneğinde Kadın Algısı.” *Türk Kültürü Sanatı ve Edebiyatında Hadisler Sempozyum Tebliğler Kitabı*, 24-26 Kasım 2021, Cilt I, 2022, ss. 173-210.

Sonuç

Klasik dönem Türkçe manzum hadis edebiyatı üzerine yapılan çalışmalar hakkında yaptığımız araştırmada bu sahada üretilen iki yüz otuz beş eser tespit edilmiştir. Bununla birlikte gözden kaçan, bilhassa yurt dışında yayınlanmış yapıtların olması da muhtemeldir. Tespit ettiğimiz eserlerin otuz biri kitap, yedisi kitapta bölüm, seksen altısı makale, otuz dördü tez, elli altısı ansiklopedi/sözlük maddesi ve yirmi biri bildiri şeklindedir. Çalışmaların çoğunluğunun makale formatında olduğu görülmektedir. Bu durum ise küçük hacimli eserler olan kırk hadis neşirlerinin makale ebatına daha uygun olması ile açıklanabilir. Çalışmaların büyük bir çoğunluğu yine metin neşri esaslıdır. Bunun yanında sahayı bütüncül bir biçimde ele alan veya eserlere müstakil olarak yaklaşp inceleme yoluna gidenler; aynı zamanda dil ve eğitim bilimi alanlarında yapılan çalışmalar da mevcuttur.

Kaynakça denemesi ile birlikte sahanın mahiyeti ve telifatı ile ilgili yapılan ilk çalışmalarda öne çıkan ismin Abdülkadir Karahan olduğu görülmüştür. Karahan’ın çalışmaları kendisinden sonra gelen çalışmalara rehberlik etmiştir. Araştırmacı sayısının arttığı ve araştırma imkânlarının genişlediği 1990’lı yıllarda çalışmaların hızlandığı görülür. Bu yıllarda Ahmet Sevgi, yaptığı neşirlerle göze çarpmaktadır. Son dönemde ise Âdem Ceyhan, Sevgi gibi metin neşri vadisinde yaptığı mesai ile dikkat çekmektedir.

Kaynakça ile ilgili kayda değer bir diğer husus ise tespit edilen iki yüz otuz beş eserden doksan kadarının 2020 ve sonrasında yayınlanmış olmasıdır. Son beş yılda verilen eserlerde ve dolayısıyla sahaya olan ilgide gözlemlenen bu artış, alanla ilgili bir kaynakça denemesinin de gerekliliğini ortaya koyan bir çıktıdır. Eksikleriyle de olsa hazırladığımız kaynakçanın klasik dönem Türkçe manzum hadis edebiyatı ile ilgili yapılacak çalışmalara katkı sağlaması ve kaynakçanın zenginleşmesi temenni edilmektedir.

KAYNAKLAR

- Cihan, Sadık. “Osmanlı Devrinde Türk Hadisçileri Tarafından Kırk Hadis Dışında Muayyen Sayıda Derlenen Hadis Mecmuaları ve Bir Hadis Üzerine Yapılan Risaleler.” *Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi*, no. 2, 1977, ss. 157-173.
- Çelebioğlu, Amil. “Türk Edebiyatında Manzum Dinî Eserler.” *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*. Milli Eğitim Basımevi, 1998, ss. 349-365.
- Demir, Gökhan. “Kudsî’nin Hüsnü’s-Sülûk fî Şânî’l-Mülûk (Şerh-i Hadîs-i Erba’în) Adlı Eseri.” *Journal of Turkish Language and Literature*, c. 60, no. 1, 2020, ss. 215-262.
- Karahan, Abdülkadir. “Hadîs-i Erbain Nev’inin Doğuşu ve Amilleri.” *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 1, no. 1, 1952, ss. 76-82.
- Karahan, Abdülkadir. “Tercüme Edebiyatından Numuneler Üzerinde Çalışmalar: Cami’nin Erba’în’i ve Türkçe Tercümeleri.” *İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, no. 4, 1952, ss. 345-371.
- Karahan, Abdülkadir. *İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadîs*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1991.
- Korkmaz, Seyfullah. “Atebetü’l-Hakayık Türk İslam Edebiyatında İlk Türkçe Manzum Hadis Tercümesi midir?” *Türk Kültürü*, c. 38, no. 450, 2000, ss. 603-613.
- Köprülü, Fuad. “Kitabiyat Tenkid ve Tahlilleri: İbn Hatîb: Ferah-name.” *Türkiyat Mecmuası*, c. 2, 1928, ss. 489-496.
- Metin, Beyazıt Bilge. “Sâ’atî’nin Terceme-i Hadîs-i Erba’în’inde Arkaik Sözcükler.” *ASOS Journal The Journal of Academic Social Science*, no. 31, 2016, ss. 223-240.
- Necib Asım. “Hadis-i Erbain Tercemeleri.” *Milli Tettebular Mecmuası*, no. 4, 1331, ss. 143-165.
- Nemeth, Julius. “Das Ferah-nâme des İbn Hatîb.” *Le Monde Oriental*, c. 13, 1919, ss. 145-184.
- Özdemir, Ahmet. “Hadis Edebiyatında İdris-i Bitlisî’nin Hadîs-i Çihil Adlı Eserinin Değerlendirilmesi.” *Şarkiyat*, c. 11, no. 1, 2019, ss. 171-185.
- Öztoprak, Nihat. *Klasik Türk Edebiyatında Manzûm Yüz Hadisler*. 1993. Marmara Ü., Doktora Tezi.
- Öztoprak, Nihat. “Klâsik Türk Edebiyatında Yüz Hadisleri Hazırlayan Sebepler ve Manzum Yüz Hadisler.” *Hazreti Peygamber’i Sanatla Anlatmak Sempozyumu*, 20-21 Nisan 2017, 2018, ss. 285-341.
- Söylemez, İdris. *Türk-İslam Edebiyatında Manzum Kırk Hadisler*. 2017. Cumhuriyet Ü., Doktora Tezi.
- Yıldırım, Selahattin. *Osmanlı’da Kırk Hadis Çalışmaları I. Osmanlı Hadis Araştırmaları Yayınları*, 2000.
- Yıldız, Fahreddin. “İslâmî İlimler, Divan Edebiyatı ve Tasavvuf Geleneğindeki Yeriyle Tarihten Günümüze Popüler Hadis Kitapları: Kırk Hadisler.” *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, no. 21, 2013, ss. 407-455.
- Yüceer, Mustafa. *Hadis İlmi Açısından Osmanlı Manzum Hadis Edebiyatında Yer Alan Rivâyetler*. 2020. Necmettin Erbakan Ü., Doktora Tezi.

Yüceer, Mustafa. “Hadis İlmî Açısından ‘Men Hafıza’ Rivâyeti ve Manzum Kırk Hadis Geleneğine Tesiri.” *Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi*. c. 6. no. 2, 2020, ss. 931-970.

Yüceer, Mustafa. *Osmanlı Manzum Hadis Edebiyatı*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2021.

Kaynakça Oluşturulurken Faydalanılan Veri Tabanlarının Web Siteleri:

www.dergipark.org.tr

www.trdizin.gov.tr

tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi

akademik.yok.gov.tr/AkademikArama

makaleler.mkutup.gov.tr

kutuphane.isam.org.tr

www.osmanliedebiyati.com